

тите од педагошките академии и наставниците од училиштата (I и II степен) дадениот материјал на 61 страна дава можност за добар преглед на византиската историја.

Книгава, освен првата и втората глава, кои се во уводниот дел, е поделена на два дела — Првиот дел *Ранофеудален период (V—XI в.)* ги содржи следниве глави: Создавање на феудално уредување во Западна Европа; Развитие на феудализмот на Франачката држава; Никнување и создавање на феудални односи во Византија IV—XI в. и Западна Европа во IX—XI в. Вториот дел — *Период на развитокот на феудализмот (XI—XV в.)* ги содржи следните глави: Никнување и развиток на средновековните градови; Крстоносни војни; Франција во XI—XV в.; Англија во XI—XV в.; Германија во

XII—XV в.; Италија во XI—XV в.; Шпанија и Португалија во XI—XV в., Скандинавските земји во XI—XV в.; Унгарија во XI—XV в.; Византија во XI—XV в.; Средновековната култура и идеологијата во земјите на Западна Европа (V—XIII в.); Културата на Византија IV—XV в.); Зародиш на буржоаската идеологија; Раната преродба и хуманизмот во Италија (XIV—XV в.).³⁾

Хронолшката таблица и литературата се дадени на крајот на учебников, како и белешките и дополненијата направени од Томо Томоски, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, кој истовремено беше и редактор на преводот.

Недостаток на учебников претставува и немањето на карти што во оригиналот постојат. X. M.

Божидар Ферјанчиќ — ВИЗАНТИЈА И ЈУЖНИ СЛОВЕНИ, Завод за издавање уџбеника СР Србије, Библиотека „Сазнања“, Књига 20, Београд 1966, г., стр. 115

Книгата „Византија и Јужните Словени“ од Д-р Божидар Ферјанчиќ, наш реномиран византолог и професор на Универзитетот во Белград, обработува еден комплексен историски процес во којшто е содржана всушност целокупната надворешна политика на словенските народи на Балканскиот Полуостров во средниот век. Таа пред сè има за цел пополнување на наставната содржина во средните училишта, а со тоа и дополнување на образованието на учениците од соодветните училишта. Бидејќи е познато дека Византија, од моментот на доаѓањето на Словените на Балканот па сè до своето пропаѓање, вршела силно

влијание на нив, во книгата, освен надворешната политика на словенските народи, е опфатен и голем дел од нивниот внатрешен развиток. Композицијата на трудот е таква што обезбедува јасна прегледност и лесно следење на целиот прикажан историски процес. Притоа не е тешко да се одбележи, дека авторот секогаш го имал пред себе образовниот карактер што морало да го има неговото дело, потоа возраста и предзнаењата на читателите на кои тоа претежно им е наменето. Поаѓајќи од таа гледна точка, начинот на изложувањето на материјалот е жив, интересен и достапен,

³⁾ Од ова набројување се изоставени споменатите глави како нови.

а сепак адекватен и ако истиот не е баш така едноставен.

Во уводот (5—9), се дадени условите во кои што се наоѓал грчко-римскиот свет пред словенската преселба на Балканскиот Полуостров. Овде се наброени и објаснети и причините што довеле до таа преселба.

Натаму книгата е поделена на дванаесет наслови: Словенските напади на Византија (9—20); Населувањето на Словените на Балканскиот Полуостров (20—27); Првите векови од животот на Словените во новите краевы (27—35); Јужните Словени меѓу Византија и Запад (35—41); Покрстувањето на Јужните Словени (41—47); Борбата на Јужните Словени против Византија во X век (47—60); Балканскиот Полуостров под власта на Византија (60—68); Издигнувањето на јужнословенските држави во XII век (68—77); Превласта на Бугарија на Балканот (77—85); Ширењето на Србија кон југ (85—97); Српското Царство и Византија (97—108); Јужните Словени

и Византија во борбата против Турците (108—115).

Од наведените наслови јасно се гледа, дека во книгата се опфатени сите важни прашања од историјата на византиско-јужнословенските односи, особено настаните од т.н. политичка историја.

Книгата е опремена со пет карти и дваесет и четири илустрации од византиската и нашата средновековна историја.

Сметаме, дека заради големиот број на непознати термини, имиња и поими, што се наоѓаат во книгата, пожелно ќе беше на крајот да беа придодадени еден речник на непознати термини, регистер на имињата и поимите, како и еден мал список на најважната литература за поедини прашања.

На крајот, заради вредноста и намената, книгата е препорачлива, првенствено за училишните библиотеки, а потоа и за секоја домашна и други библиотеки.

А. К.

Цветан Беличански, ЗАПОЗНАВАЊЕ НА ОПШТЕСТВОТО ЗА V ОДДЕЛЕНИЕ НА ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ, „Просветно дело“, Скопје, 1969 година

Запознавањето на општеството како наставен предмет во IV и V одделение на основното училиште на учениците треба да им даде знаења за нашата земја, современиот живот и работа на луѓето, зависноста помеѓу природната средина и луѓето што живеат во неа, основи од борбата за слобода и независност на нашите народи во минатото, за развитокот на општеството и поврзаноста на народите, за достигнувањата на цивилизацијата како заеднички плод на сите народи.

За остварување на овие цели дадена е воопштената тематска програмска структура за IV и V одделение која чини една единствена целина.

Со оглед на ориентациониот карактер на наставната програма, од самото воведување на овој предмет во основното училиште како основен проблем се јавуваше различната интерпретација на наставната програма, особено во периодот кога немаше учебник. Ни првиот учебник по запознавање на општеството